

Α ΘΗΝΑΙ - ΑΤΤΙΚΗ
ΕΘΝΙΚΟΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

A. Νομισματική Συλλογή

Κατά τὸ ἔτος 1964 συνεχίσθησαν αἱ ἐργασίαιαὶ τακτοποίησεως καὶ βελτιώσεως τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς Νομισματικῆς Συλλογῆς¹. Ὡς ἐπιστημονικοὶ βοηθοὶ εἰργάσθησαν ἡ δ. Σοφία Τζινέρη καὶ ἡ κ. Μαρίνα Ἀγριτέλλη.

Τὰ εἰσαχθέντα κατὰ τὸ ὡς ἔτος νομίσματα προέρχονται ἐξ ἀνασκαφῶν, τυχαίων εὑρημάτων, δωρεῶν καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς διὰ χρημάτων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Υπηρεσίας. Ἡ ταύτισις αὐτῶν ἔχει ὡς ἀκολούθως:

A) Ἐξ ἀνασκαφῶν:

α) Εἰς Χωράφαν Μυτιλήνης² κατὰ τὰ ἔτη 1962/63, εὑρέθησαν 46 νομίσματα, ἐκ τῶν ὁποίων τρία ἀργυρᾶ καὶ τὰ ὑπόλοιπα χαλκᾶ³, ἐν μολύβδινον σύμβολον καὶ ἐν χαλκοῦν κομβίον.

1 - 2) Βασιλέως Λυσιπάχου, περὶ τὰ 306 - 281 π.Χ., τύπος SNG Cop. ἄριθ. 1149 - 1157. ΔΜ, Δμ. (Πίν. 1, ἄριθ. 1).

3) Γάργαρα (Τρωάς), περὶ τὰ 400 - 284 π.Χ., πρβλ. BMC ἄριθ. 5 - 14. ΔΜ.

4) Βοιώνης (Αιολίς), Δ' αἱ. π.Χ., πρβλ. ἔ.ἄ. πίν. XIX, ἄριθ. 1. Δμ.

5) Μεθύμνης, Β' καὶ Α' αἱ. π.Χ., πρβλ. ἔ.ἄ. σ. 180, ἄριθ. 29 - 33 (ὑστερόσημον λύρα) ΔΜ.

6 - 11) Μυτιλήνης, περὶ τὰ 400 - 350 π.Χ., τύπος ἔ.ἄ. σ. 186, ἄριθ. 20 - 27, πίν. XXXVII, ἄριθ. 18 ἥ 19. ΔΜ, Δμ.

12) Πιθανῶς ίδιον τύπου ὡς καὶ τὰ προηγούμενα. (Ἐφθαρμένον).

13 - 19) Μυτιλήνης, περὶ τὰ 350 - 250 π.Χ., πρβλ. ἔ.ἄ. πίν. XXXVIII, ἄριθ. 3 - 7. ΔΜ, Δμ.

20) Μυτιλήνης, περὶ τὰ 250 - 200 π.Χ., πρβλ. ἔ.ἄ. σ. 192, ἄριθ. 100 - 105. ΔΜ.

21) Μυτιλήνης, Β' καὶ Α' αἱ. π.Χ., πρβλ. ἔ.ἄ. σ. 197, ἄριθ. 149 - 152. ΔΜ.

22) Ἑλληνικῆς πόλεως, αὐτοκρατορικῶν χρόνων, Γ' αἱ. μ.Χ. (;) Ἐφθ.

1. Θεωρῶ ὑποχρέωσίν μου νά εὐχαριστήσω θερμῶς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἑθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου κ. Χρ. Καρούζον καὶ τὸν μετέπειτα Διευθυντὴν Ἀναπληρωτὴν Ἐφορον κ. Βασ. Καλλιπολίτην διὰ τὴν βοήθειαν τὴν ὁποίαν μοι παρέσχον.

2. Εὐχαριστίας ἐπιθυμῶ νά ἀπευθύνω πρὸς τὸν Ἐφορον κ. Σερ. Χαριτωνίδην διὰ τὴν παραχώρησιν τῆς δημοσιεύσεως.

3. Ἡ διατήρησις τῶν νομισμάτων σημειοῦται: ΔΔ=διατήρηση, ΔΚ=διατήρησις καλῆ, ΔΜ=διατήρησις μετρία καὶ Δμ=διατήρησις μετριωτάτη.

23) Δηνάριον Ἀδριανοῦ, 3.03 γρ., (Πίν. 1, ἄριθ. 2) πρβλ. RIC II, σ. 340, ἄριθ. 9. Χρονολογία κοπῆς νομίσματος: 117 μ.Χ. ΔΚ.

24) Δηνάριον Φαστίνας Α', 3 γρ., πρβλ. ἔ.ἄ. III, σ. 72, ἄριθ. 378. ΔΚ (Πίν. 1, ἄριθ. 3).

25) Ἀντωνιανὸς Γαλλιηνοῦ, 2.90 γρ., πρβλ. ἔ.ἄ. V₁, σ. 91, ἄριθ. 300. Χρονολογία κοπῆς νομίσματος: 254/5 μ.Χ. ΔΜ (Πίν. 1, ἄριθ. 4).

26) Ἀντωνιανὸς Σαλωνείνης, 3.07 γρ., πρβλ. ἔ.ἄ. σ. 200, ἄριθ. 86. Χρονολογία κοπῆς νομίσματος: 267 μ.Χ. ΔΜ (Πίν. 1, ἄριθ. 6).

27) Ἀσσάριον Οὐάλλεντος, πρβλ. ἔ.ἄ. IX, σ. 298, ἄριθ. 3 β., 3. Νομισματοκοπεῖον Ἀλεξανδρείας, χρονολογία κοπῆς νομίσματος: 364 - 367 μ.Χ. ΔΜ.

28) Ἀσσάριον Ἀρκαδίου, πρβλ. M. Thompson, The Athenian Agora, II ἄριθ. 1520. Χρονολογία κοπῆς νομίσματος: 395 - 400 μ.Χ. ΔΜ.

29) Ἀσσάριον Όνωρίου, πρβλ. ἔ.ἄ. ἄριθ. 1586. Χρονολογία κοπῆς νομίσματος: 400 - 408 μ.Χ. ΔΚ.

30 - 33) Τέσσαρα ἐφθαρμένα ἀσσάρια Δ' ἥ Ε' αἱ. μ.Χ.

34 - 39) "Ἐξ βανδαλικά, ἐκ τῶν ὁποίων τέσσαρα τοῦ τέλους τοῦ Δ' αἱ. μ.Χ. - α' ἡμισυ Ε' αἱ. μ.Χ., ἐν ἐποχῆς Ἀναστασίου, πρβλ. BMC Vandals σ. 32, ἄριθ. 128 κ.ἔ. καὶ ἐν ἐποχῆς Ἰουστινιανοῦ Α', πρβλ. ἔ.ἄ. πίν. IV, ἄριθ. 20/21. Δμ.

40) "Ἐν ἀργυροῦν τουρκικὸν ἐφθαρμένον.

41 - 44) Τέσσαρα χαλκᾶ τουρκικά, 18ου καὶ 19ου αἱ. μ.Χ., Ahmad III καὶ Abd - El - Mejeed. ΔΜ.

45) "Ἐν νεωτερικόν.

46) "Ἐν τελείως ἐφθαρμένον καὶ ἀποτετριμμένον.

47) "Ἐν μολύβδινον σύμβολον ἐφθαρμένον.

β) Εἰς Ἐπάνω Σκάλαν Μυτιλήνης, κατὰ τὰ ἔτη 1961/62 εὑρέθησαν δύο ἀργυρᾶ καὶ δεκαεννέα χαλκᾶ νομίσματα.

1) Μυτιλήνης, ἐποχῆς Τιβερίου, πρβλ. BMC σ. 198, ἄριθ. 158-160. ΔΜ (Πίν. 1, ἄριθ. 5.).

2) Ἀντωνιανὸς Κλαυδίου Β' Γοτθικοῦ (268 - 270 μ.Χ.), πρβλ. RIC V₁ σ. 215, ἄριθ. 52. ΔΜ (Πίν. 1, ἄριθ. 7).

3) Ἀντωνιανὸς Κουΐντιλλου (270 μ.Χ.), πρβλ. ἔ.ἄ. σ. 248, ἄριθ. 31. ΔΜ.

4) Ἀντωνιανὸς Ἡρακλέους Μαξιμιανοῦ (285 - 305 μ.Χ.), πρβλ. Cohen ἄριθ. 54. ΔΜ (Πίν. 1, ἄριθ. 8).

5) Ἀσσάριον Κωνσταντίνου Β' (337 - 340 μ.Χ.), πρβλ. ἔ.ἄ. ἄριθ. 122.

6) Ἀσσάριον Όνωρίου, πρβλ. M. Thompson, ἔ.ἄ. ἄριθ. 1589. Νομισματοκοπεῖον Νικομηδείας,

χρονολογία κοπής νομίσματος: 395 - 400 μ.Χ.
ΔΚ.

7) Έφθαρμένος 'Αντωνιανὸς Γ' αι. μ.Χ.
8) Κάνονταντος Β' (641 - 668 μ.Χ.), πρβλ. BMC I, σ. 275, ἀριθ. 163 κ.ε. Χρονολογία κοπῆς νομίσματος: 655/56 - 656/57 μ.Χ. Δμ.

9) Κωνσταντίνου Ζ', πρβλ. ἔ.ἄ. II, σ. 463, ἀριθ. 45 κ.ε., πίν. LIII, ἀριθ. 8, 9. Δμ.

10) Κατελούχων Μυτιλήνης, 14ος και 15ος αι. μ.Χ. Δμ.

11) "Εν Μεσαιωνικῶν Χρόνων, ἐφθαρμένον.

12) "Εν νεωτερικὸν ἀργυροῦν Πολωνίας, ΙΣΤ' αι. μ.Χ., βασιλέως Σιγισμούνδου. Δμ.

13) "Εν ἀργυροῦν τουρκικόν. Δμ.

14) Τουρκικὸς παρᾶς, Abd - El - Mejeed (1255 - 1277/1839 - 1861), τύπος BMC πίν. X, ἀριθ. 1071 (ὑστερόσημα τρία)⁴. ΔΜ.

15 - 21) Επτά νομίσματα τελείως ἐφθαρμένα.

γ) 'Από ἀνασκαφάς διεξαχθείσας εἰς διάφορα σπηλαῖα τῆς Βεροίας⁵ κατά τὸ ἔτος 1964 εὑρέθησαν τεσσαράκοντα ἑπτά (47) χαλκᾶ νομίσματα:

'Αμφίπολις, 187 - 31 π.Χ.

1 - 2) Τύπος Gaebler, πίν. IX, ἀριθ. 6. ΔΜ.
Θεσσαλονίκη, 187 π.Χ.— ἐποχὴ Τριανδρίας.

3 - 4) Τύπος ἔ.ἄ. πίν. XXIII, ἀριθ. 2 και 11. ΔΜ, Δμ.

5) 'Εποχῆς Γαῖον Καίσαρος και Αὐγούστου, πρβλ. BMC σ. 116, ἀριθ. 73. ΔΜ (Π i v. 1, ἀριθ. 12).

6) Αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ἐφθαρμένον.
Πέλλα, 187 π.Χ.— ἐποχὴ Τριανδρίας.

7) Πρβλ. Gaebler, πίν. XVIII, ἀριθ. 29. ΔΜ.
Περιοχὴ Παρωρείας, 187 - 168 π.Χ.

8) Πρβλ. ἔ.ἄ. πίν. XXXVI, ἀριθ. 27. Δμ.

Φίλιππος Β' (;

9) Έφθαρμένον.

'Αλέξανδρος Γ'.

10) Νομισματοκοπεῖον 'Αμφιπόλεως, περὶ τὸ 325 π.Χ. Πρβλ. SNG Cop. ἀριθ. 1021 - 1025. ΔΜ, Δμ.

11 - 15) Νομισματοκοπεῖον 'Αμφιπόλεως, περὶ τὰ 310 - 300 π.Χ., πρβλ. ἔ.ἄ. ἀριθ. 1029 - 1033. ΔΜ, Δμ.

16 - 17) Νομισματοκοπεῖον 'Αμφιπόλεως, περὶ τὸ 328 π.Χ. και ἀργότερον. Πρβλ. ἔ.ἄ. ἀριθ. 1034/35. Δμ.

18) "Εν ἐφθαρμένον, πιθανῶς 'Αλεξάνδρου Γ'.
'Αλέξανδρος Δ'.

4. Πρβλ. G. C. Miles, *The Islamic Coins, The Athenian Agora*, IX, σ. 52, ἀριθ. 292, πίν. VI, ἀριθ. 1-2.

5. Ταῦτα παρεδόθησαν ὑπὸ τοῦ Εφόρου κ. Φωτίου Πέτσα, τὸν ὅποιον και εὐχαριστῶ διὰ τὴν παραχώρησιν τῆς δημοσίευσεως.

19) Τύπος Gaebler πίν. XXXI, ἀριθ. 33. Δμ.
Κάσσανδρος

20) Τύπος SNG Cop. ἀριθ. 1154 - 1158. Χρονολογία κοπῆς νομίσματος: περὶ τὰ 306 - 297 π.Χ.
Δμ.

21 - 22) Τύπος Gaebler, πίν. XXXII, ἀριθ. 6, 7.
Δμ.

23) "Εν ἐφθαρμένον, πιθανῶς Κασσάνδρου.

24) "Εν βασιλέων Μακεδονίας ἐφθαρμένον.
Μακεδόνων, ἐποχῆς Φιλίππου Ε' και Περσέως.
25) Πρβλ. ἔ.ἄ. πίν. II, ἀριθ. 28.

26 - 29) Τέσσαρα ἐφθαρμένα ἀρχαῖα ἑλληνικά,
πιθανῶς Μακεδονίας Δ' ἢ Ε' αι. π.Χ.

30 - 34) Πέντε ἐφθαρμένα ἀρχαῖα ἑλληνικά.

35) 'Ελληνικῆς πόλεως, ρωμαϊκῶν χρόνων, Α'
αι. π.Χ. - Β' αι. μ.Χ. Δμ.

Κωνστάντιος Β'.

36) 'Ασσάριον ἐφθαρμένον.

37) 'Εφθαρμένον ὑστερορρωμαϊκὸν ἄσσάριον.
'Αναστάσιος Α'.

38) Τεσσαρακοντανούμμιον, τύπος BMC I, πίν.
II, ἀριθ. 4. ΔΜ.

Θεόδωρος II Δούκας Λάσκαρις, 1254 - 1258⁶.

39) Σκυφωτὸν νόμισμα 2.68 γρ. "Εμ. 'Η Θεοτόκος και ὁ αὐτοκράτωρ Ιστάμενοι κατ' ἐνώπιον.
Ίχνη γραμμάτων, ἐν τῷ πεδίῳ δεξ. ΘV

M

"Οπ. 'Ο Ιησοῦς Ιστάμενος (;) ἢ καθήμενος κατ' ἐνώπιον.

'Εν τῷ πεδίῳ δεξ. και ἀρ. A MH ἐπικεκομμέ-
ΓΙ Τ

νον ἐπὶ ἄλλου.⁷ ΔΜ (Π i v. 1, ἀριθ. 10).

40) Τουρκικόν ἐφθαρμένον.

41 - 47) Επτά τελείως ἐφθαρμένα.

B) Εδρήματα:

α) Δέκα χαλκᾶ νομίσματα εὑρεθέντα ἐντὸς ἀγγείου⁸, παρὰ τὸ χωρίον Κρυονέριον Καβάλας.

1 - 2) Φιλίππων, ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, πρβλ. Gaebler, πίν. XX, ἀριθ. 10. ΔΜ.

3) 'Ασσάριον Λικινίου Β', νομισματοκοπεῖον 'Αντιοχείας, κοπὲν μεταξὺ τοῦ 317 - 318 μ.Χ.
Πρβλ. M. Thompson, *The Athenian Agora*, II, ἀριθ. 815. ('Εν τῷ πεδίῳ δεξ. H).

4) 'Ασσάριον Κρίσπου, κοπὲν ἐν Σιρμίῳ, μεταξὺ τοῦ 320 - 324 μ.Χ. Πρβλ. Maurice II, σ. 389 / 390, ἀριθ. I, 1, πίν. XII, ἀριθ. 1.

6. Παραπλήσιος τύπος, πρβλ. BMC, Vandals, πίν. XXXI, ἀριθ. 11.

7. Πιθανῶς εἰς νόμισμα Θεοδώρου 'Αγγέλου (αὐτοκρατορία Θεσσαλονίκης) πρβλ. M. Oikonomidou, Θεσσαλικά τόμ. Δ', σ. 13.

8. Τὸ ἀγγεῖον δὲν διεσώθη.

5 - 7) 'Ασσάρια Κωνσταντίου Β', πρβλ. Cohen ἀριθ. 335. ΔΜ.

8) 'Ασσάριον (AES II) Γρατιανοῦ, κοπὲν ἐν Θεσσαλονίκη, μεταξὺ τοῦ 378 - 383 μ.Χ. Πρβλ. RIC IX, σ. 181, ἀριθ. 37a, 3. ΔΜ.

9) Ἐφθαρμένον ἀσσάριον ὑστερορρωμαϊκόν.

10) "Ἐν τελείως ἐφθαρμένον.

β) Τέσσαρα ἀργυρᾶ νομίσματα εύρεθέντα εἰς τὸ χωρίον Πηγαδάκια Τριπόλεως⁹.

1) Τριώβολον Θηβῶν, 2.80 γρ., κοπὲν περὶ τὰ 550 - 480 π.Χ., πρβλ. SNG Cop. ἀριθ. 252. ΔΚ (Π i v. 1, ἀριθ. 11).

2) Δραχμὴ Αιγίνης, 5.60 γρ., μετά τὸ 404 π.Χ., πρβλ. ἔ.ἄ. ἀριθ. 520/21 καὶ Milbank πίν. II ἀριθ. 16 (period V). ΔΚ (Π i v. 1, ἀριθ. 9).

3) Ὁβολὸς Σικυῶνος, 0,75 γρ., Δ' αἱ. π.Χ., πρβλ. BMC πίν. VIII ἀριθ. 18/19. ΔΚ.

4) Ὁβολὸς Σικυῶνος, 0,82 γρ., Δ' αἱ. π.Χ., πρβλ. ἔ.ἄ. πίν. IX, ἀριθ. 8. ΔΚ.

Γ) Διαφόρων προελεύσεων:

α) Ἀπὸ Βέροιαν Μακεδονίας¹⁰:

"Ἐν ἀργυροῦν καὶ δεκαπέντε χαλκᾶ:

1) Τετράβολον Φιλίππου Β', 2.58 γρ., τύπος SNG Cop. ἀριθ. 578 κ.ἔ. Κάτωθεν ἵπου, Γ ἐντὸς στεφάνου. ΔΚ (Π i v. 1, ἀριθ. 13).

2) Ἐδεστα, ἐποχῆς Μακρίου (217/18 μ.Χ.).

"Εμ. ΜΟΠΕΛΑΣΕΟΥ ΜΑΚΡΕΙΝΟC ΑΥΤ. Προτομὴ δαφνοστεφῆς καὶ μετὰ θώρακος δεξ. "Οπ. Τύπος Gaebler πίν. XIV, ἀριθ. 3. 11.59 γρ. ΔΚ (Π i v. 2, ἀριθ. 15).

Θεσσαλονίκη 187 - 31 π.Χ.

3) Τύπος, SNG Cop. ἀριθ. 346 - 348. ΔΜ.

4) Τύπος ἔ.ἄ. ἀριθ. 350. Δμ.

Πέλλα, 187 π.Χ. Ἐποχὴ Τριανδρίας.

5) Πρβλ. Gaebler πίν. XVIII, ἀριθ. 27. Δμ.

6) Ἐποχῆς Ἐλαγαβάλου (218 - 222 μ.Χ.).

Πρβλ. Mionnet Sup. III σ. 94, ἀριθ. 584. ΔΚ (Π i v. 2, ἀριθ. 14).

Στόβοι Μακεδονίας, ἐποχῆς Γέτα.

7) "Εμ. LSEPT ΓΕΤΑΛ. Προτομὴ πρὸς δεξ. "Οπ.....STOB....Ζεὺς ιστάμενος πρὸς ἄρ. κρατῶν σκῆπτρον καὶ Νίκην¹¹. 5.06 γρ. ΔΜ (Π i v. 2, ἀριθ. 16).

'Αλέξανδρος Γ'.

8, 9) Τύπος πρβλ. SNG Cop. ἀριθ. 1034/35. ΔΜ, Δμ.

9. Πιθανῶς ἀποτελοῦν μέρος μεγαλυτέρου διασκορπισθέντος εὐρήματος.

10. Εὐχαριστῶ καὶ πάλιν τὸν Ἐφορον κ. Φ. Πέτσαν.

11. Δὲν εὑρέθη ὁ ἴδιος τύπος. Εἰς Mionnet Sup. III, ἀριθ. 718, ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Καρακάλλα, τύπος καθημένου Διός πρὸς ἄρ., κρατοῦντος σκῆπτρον καὶ Νίκην.

Κάσσανδρος.

10) Πρβλ. ἔ.ἄ. ἀριθ. 1160 - 1162 χρονολογία κοπῆς νομίσματος περὶ τὰ 306 - 297. π.Χ. ΔΚ.

Φιλίππος Ε'.

11) Πρβλ. Gaebler πίν. XXXV, ἀριθ. 7. ΔΜ.

Μακεδόνων ἐποχῆς Φιλίππου Ε' καὶ Περσέως. (Περὶ τὰ 185 - 168 π.Χ.).

12) Πρβλ. SNG Cop. ἀριθ. 1301. ΔΜ.

13) Πρβλ. ἔ.ἄ. ἀριθ. 1306. ΔΜ.

14) "Ἐν ἐφθαρμένον ἐλληνικῆς πόλεως ρωμαϊκῶν χρόνων.

15) "Ἐν ἐφθαρμένον βυζαντινόν, πιθανῶς Μανουὴλ Γ' (Ἀντοκρατορία Τραπεζούντος).

16) "Ἐν τελείως ἐφθαρμένον.

β) Ἐκ τῆς περιοχῆς Θηβῶν¹²:

Δύο ἀργυρᾶ:

1) Ὁβολὸς Κορωνείας, περὶ τὰ 530 - 480 π.Χ., 0,93 γρ. Πρβλ. Sylloge ἔ.ἄ. ἀριθ. 182/83. ΔΚ (Π i v. 2, ἀριθ. 17).

2) Ὁβολὸς Ὄρχομενοῦ (Βοιωτίας) περὶ τὰ 550 - 480 π.Χ., 0,95 γρ. Τύπος ἔ.ἄ. ἀριθ. 194-196¹³. ΔΑ (Π i v. 2 ἀριθ. 19).

γ) Ἀττική, ἐκ τῆς συνοικίας Ταύρου.

Εἰς ἀντωνιανὸς Σαλωνείνης, τοῦ τύπου RIC V₁, σ. 198 ἀριθ. 70. ΔΜ.

δ) Ἀπὸ τὴν Σάμου¹⁴:

Δέκα τρία (13) χαλκᾶ:

1) Ἡράκλεια (Ιωνίας) μετά τὸ 190 π.Χ., πρβλ. SNG Cop. ἀριθ. 786. ΔΜ (Π i v. 2, ἀριθ. 18).

2) Μίλητος (Ιωνίας) ἐποχὴ Νέρωνος, πρβλ. BMC πίν. XXII, 11. Weber Collection III ἀριθ. 6058. ΔΜ.

3) Σάμος, περὶ τὰ 394 - 365 π.Χ., πρβλ. BMC σ. 364, ἀριθ. 145/146. ΔΑ (Π i v. 2, ἀριθ. 20).

4) Σάμος, ἐποχῆς Τραϊανοῦ Δεκίου, πρβλ. ἔ.ἄ. σ. 387 ἀριθ. 335. ΔΚ (Π i v. 2, ἀριθ. 24).

5) Ἀντωνιανὸς Κλαυδίου II Γοτθικοῦ, πρβλ. RIC V₁, ἀριθ. 169.

6) Ἀσσάριον Κωνσταντίνου Α' κοπὲν ἐν Κυζίκῳ μεταξὺ τοῦ 324-326 μ.Χ., πρβλ. M. Thompson, The Athenian Agora, τόμ. II, ἀριθ. 879.

7) Ἀσσάριον Βαλεντινιανοῦ Α' κοπὲν ἐν Ρώμῃ, μεταξὺ τοῦ 367 - 375 μ.Χ., πρβλ. RIC IX, σ. 121, ἀριθ. 24 a.

8) Τεσσαρακοντανούμμιον Ιουστινιανοῦ Α' νομίσματοκοπείου Κων/πόλεως κοπὲν πρὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 538 μ.Χ., πρβλ. BMC I σ. 30, ἀριθ. 37.

9) Τεσσαρακοντανούμμιον Ἡρακλείου, νομίσματοκοπείου Κων/πόλεως κοπὲν περὶ τὸ 635/6 μ.Χ.,

12. Ταῦτα παρεδόθησαν ὑπὸ τῆς Ἐπιμελητρίας κ. Ἐβῆς Τουλούπα, τὴν ὥποιαν καὶ εὐχαριστῶ.

13. Διάφορον ἔγκοιλον τετράγωνον.

14. Δωρεά κ. Κων. Σμίλα.

- πρβλ. ἔ.ά., πίν. XXIV ἀριθ. 7. Ἐπικεκομένον ἐπὶ ἄλλου.
- 10) Ἐφθαρμένον ἐπικεκομένον ἐπὶ ἄλλου τεσσαρακοντανούμμιον, τέλη δου ἡ 7ου αἰ. μ.Χ.
  - 11) Λέων ΣΤ' ὁ Σοφὸς πρβλ. BMC II σ. 447, ἀριθ. 8 - 10. ΔΜ.
  - 12) Ἀνώνυμον Βυζαντινόν, κοπὲν μεταξὺ τοῦ 1034 - 1041 μ.Χ., πρβλ. M. Thompson ἔ.ά. Class C ἀριθ. 1866. ΔΜ.
  - 13) Μικρὸν χαλκοῦν νόμισμα Μανουὴλ Α' Κομνηνοῦ, πρβλ. BMC II σ. 578, ἀριθ. 64-69. ΔΜ.
  - ε) "Ἐν χαλκοῦν νόμισμα¹⁵ Κορίνθου, ρωμαϊκῶν χρόνων. L. CANINIUS AGRIPPA πρβλ. Edwards, Corinth ἀριθ. 70. ΔΜ (Πίν. 2, ἀριθ. 21).
  - ζ') Τεσσαρακοντανούμμιον¹⁶ Ἰουστινιανοῦ Α' κοπὲν ἐν Κων/πόλει πρὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 538 μ.Χ., πρβλ. BMC I σ. 29 ἀριθ. 30 πίν. V ἀριθ. 3. ΔΜ.
  - ζ) 101 χαλκᾶ καὶ ἐν μολύβδινον σύμβολον¹⁷:
  - 1) Φίλιππος Β', πρβλ. Gaebler πίν. XXXI ἀριθ. 11. Δμ.
  - 'Αλέξανδρος Γ'.
  - 2 - 3) Τύπος SNG Cop., ἀριθ. 1049/50. Δμ.
  - 4) "Ἐν ἐφθαρμένον.
  - 5) Δημήτριος Πολιορκητῆς, πρβλ. Gaebler πίν. XXXIII ἀριθ. 16. Δμ.
  - 6) Βασιλέων Μακεδονίας, πρβλ. ἔ.ά. πίν. XXXV, ἀριθ. 13. Δμ.
  - 7) Ἐφθαρμένον πιθανῶς Μακεδονικόν.
  - 8) Βοιωτῶν, πρβλ. BMC πίν. VI, ἀριθ. 8. Δμ.
  - 9) "Ἐν ἐφθαρμένον Σικυῶνος.
  - Λακεδαιμονίου, 146 - 32 π.Χ.
  - 10 - 12) Τύπος BMC σ. 124, ἀριθ. 35 - 40. ΔΜ, Δμ (Πίν. 2, ἀριθ. 22).
  - 13) Τύπος ἔ.ά. σ. 125 ἀριθ. 44 - 46. Δμ.
  - Αὐτοκρατορικοὶ χρόνοι.
  - 14 - 15) Τύπος ἔ.ά. σ. 127 ἀριθ. 63 - 65. Δμ.
  - 16 - 19) Πρβλ. ἔ.ά. ἀριθ. 66. ΔΜ, Δμ (Πίν. 2, ἀριθ. 23).
  - 20) Πρβλ. ἔ.ά. σ. 128 ἀριθ. 70/71. Δμ.
  - 21) Σαλαμίς (Κύπρου) περὶ τὰ 361 - 351 π.Χ.
  - Πρβλ. ἔ.ά. Πίν. XII, ἀριθ. 10, Weber Collection πίν. 280, 7735. ΔΜ.
  - 22) Ἰουδαία, Ἀγρίππας Β' 50 - 100 μ.Χ., πρβλ. SNG Cop. ἀριθ. 76. ΔΜ.
  - Πτολεμαϊκά.
  - Πτολεμαῖος Α' Σωτῆρ.
  15. Δωρεά δ. Κρ. Ρήγα.
  16. Δωρηθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Κων. Κουτσαντώνη.
  17. Ἐκ τῆς Ἀντεισαγγελίας Πρωτοδικῶν.
  - 23) Τύπος Σβορῶνος πίν. I, ἀριθ. 27. Δμ.
  - 24 - 25) Τύπος Σβορῶνος πίν. III, ἀριθ. 32. Δμ.
  - Πτολεμαῖος Β' Φιλάδελφος.
  - 26) Τύπος ἔ.ά. πίν. XIX, ἀριθ. 5. Δμ.
  - Πτολεμαῖος Γ' Εὐεργέτης.
  - 27) Τύπος ἔ.ά. πίν. XXX, ἀριθ. 7. Δμ.
  - Πτολεμαῖος Δ' Φιλοπάτωρ.
  - 28) Τύπος ἔ.ά. πίν. XXXVII, ἀριθ. 16. Δμ.
  - 29 - 30) Τύπος ἔ.ά. πίν. XXXIX ἀριθ. 4-10. Δμ.
  - Βασιλεία Κλεοπάτρας Ζ', Πτολεμαίων ΙΔ', ΙΕ', ΙΣΤ'.
  - 31) Πρβλ. ἔ.ά. σ. 312, ἀριθ. 1875. Δμ.
  - 32 - 34) Πτολεμαϊκά ἐφθαρμένα.
  - 35 - 37) Ἀρχαῖα Ἑλληνικά ἐφθαρμένα.
  - 38 - 44) Ἑλληνικῶν πόλεων, ρωμαϊκῶν χρόνων, ἐφθαρμένα.
- Ρωμαϊκά**
- Ιουλία Σοαιμίας.
- 45) Dupondius, 6.99 γρ. πρβλ. Cohen IV ἀριθ. 19. ΔΜ.
  - Γορδιανὸς Γ'.
  - 46) Σηστέρτιος 19.62 γρ. πρβλ. RIC IV³ σ. 48, ἀριθ. 303 (α, β). ΔΚ (Πίν. 2, ἀριθ. 25).
- Πρόβος**
- 47) Ἀντωνιανός, νομισματοκοπείον Σισκίας, πρβλ. ἔ.ά. V², ἀριθ. 706, πίν. IV ἀριθ. 5. ΔΜ.
- Μαξιμιανὸς Ἡρακλῆς.
- 48) Ἀντωνιανός, πρβλ. Cohen VI, ἀριθ. 582. ΔΜ.
- Μαξιμίνος Β'.
- 49) Ἀσσάριον νομισματοκοπείον Νικομηδείας κοπὲν τὸ 312/13 μ.Χ. Πρβλ. Maurice III, σ. 23 I, 1. ΔΚ.
- Λικίνιος Α'.
- 50) Ἀσσάριον πρβλ. Cohen VII, ἀριθ. 161. ΔΜ.
- Κωνστάντιος Β'.
- 51 - 55) Ἀσσάρια, τύπος ἔ.ά. ἀριθ. 44. ΔΜ, Δμ.
  - 56) Ἀσσάριον πρβλ. ἔ.ά. ἀριθ. 46. Δμ.
  - 57) Ἀσσάριον πρβλ. ἔ.ά. ἀριθ. 54. Δμ.
  - 58) Ἀσσάριον πρβλ. ἔ.ά. ἀριθ. 95. Δμ.
  - 59 - 60) Ἀσσάρια, πρβλ. ἔ.ά. ἀριθ. 335. Δμ.
- Κώνστας Α'.
- 61) Ἀσσάριον, πρβλ. ἔ.ά. ἀριθ. 59. ΔΜ.
- Βαλεντινίανὸς Α'.
- 62) Ἀσσάριον, νομισματοκοπείον Σισκίας, κοπὲν μεταξὺ τοῦ 364 - 367 μ.Χ., πρβλ. RIC IX, σ. 146, ἀριθ. 5 (α). ΔΜ.
- Γρατιανός.**
- 63) Ἀσσάριον, κοπὲν ἐν Κυζίκῳ μεταξὺ τοῦ 378 - 383 μ.Χ., πρβλ. ἔ.ά. σ. 240, ἀριθ. 17 (α), 1¹⁸. ΔΜ.
- 18. Ἀρκετά σπάνιον.**

Βαλεντινιανὸς Β'.

64) Ἀσσάριον, νομισματοκοπείου Ἡρακλείας, κοπέν μεταξὺ τοῦ 383 - 388 μ.Χ., πρβλ. ἔ.ἀ. σ. 197, ἀριθ. 24 (α), 2¹⁹. ΔΜ.

Θεοδόσιος Α'.

65) Ἀσσάριον, κοπέν ἐν Κων/πόλει, μεταξὺ τοῦ 388 - 392 μ.Χ., πρβλ. ἔ.ἀ. ἀριθ. 86 (β), 1. Ὁνώριος.

66) Ἀσσάριον, πρβλ. M. Thompson, The Athenian Agora II, ἀριθ. 1608. ΔΜ.

67 - 74) Ἐφθαρμένα ρωμαϊκὰ Β' - Δ' αι. μ.Χ. Βανδαλικά.

75 - 78) Τύπος, Νίκη πρὸς ἄρ. πρβλ. BMC, Vandals, πίν. III, 1 κ.ἔ. (ἐφθαρμένα).

79) Ἐφθαρμένον, πρβλ. ἔ.ἀ. πίν. III, ἀριθ. 22(;).

Βυζαντινά

Ἀναστάσιος Α'.

80) Πεντανούμμιον, τύπος BMC πίν. II, ἀριθ. 8, 9. Δμ.

Ἰουστινιανὸς Α'.

81) Τεσσαρακοντανούμμιον, τύπος ἔ.ἀ. σ. 32, ἀριθ. 71. ΔΚ (Πίν. 2, ἀριθ. 26).

Ἡράκλειος.

82) Τύπος ἔ.ἀ. πίν. XXVI, ἀριθ. 15. Δμ.

83) Ἐφθαρμένον, ἐποχῆς Ἡρακλείου.

84) Ἀνόνυμον βυζαντινόν, τύπος M. Thompson, ἔ.ἀ. ἀριθ. 1872. Χρονολογία κοπῆς νομίσματος: 1078 - 1081 μ.Χ. ΔΜ.

Ἀλέξιος Α'.

85-88) Τύπος ἔ.ἀ. II, σ. 551, ἀριθ. 49 κ.ἔ. ΔΜ, Δμ. Μανουὴλ Α'.

89) Τύπος, ἔ.ἀ. πίν. LXX, ἀριθ. 17. Δμ.

90) Τύπος, ἔ.ἀ. ἀριθ. 18. Δμ.

91) Τύπος, ἔ.ἀ. ἀριθ. 19. Δμ.

92 - 93) Δύο Ἐφθαρμένα τοῦ ίδιου τύπου ὡς οἱ ἀριθμοὶ 90, 91.

Μεσαιωνικά

Pietro Loredan (1567 - 1570).

94) Τύπος PAPADOPOLI II, πίν. XXXII, ἀριθ. 14.

Βασιλέων Κύπρου ('Ιάκωβος Β'(;)).

95) Τύπος G. Schlumberger, La Numismatique de l'Orient Latin, πίν. VII, ἀριθ. 24.

96) "Ἐν Ἐφθαρμένον, πιθανῶς ἀραβικόν.

97 - 101) Ἐφθαρμένα.

102) "Ἐν μολύβδινον σύμβολον εἰς τὴν μίαν πλευρὰν διακρίνονται τὰ γράμματα ΑΔ²⁰.

MANTΩ ΚΑΡΑΜΕΣΙΝΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

*

19. Ὑπάρχουν δλίγα.

20. M. Lang and M. Crosby, Weights, Measures and Tokens, The Athenian Agora, X σ. 86, Section I (LI - L 42 Letters, Ligatures, Monograms, Inscriptions).

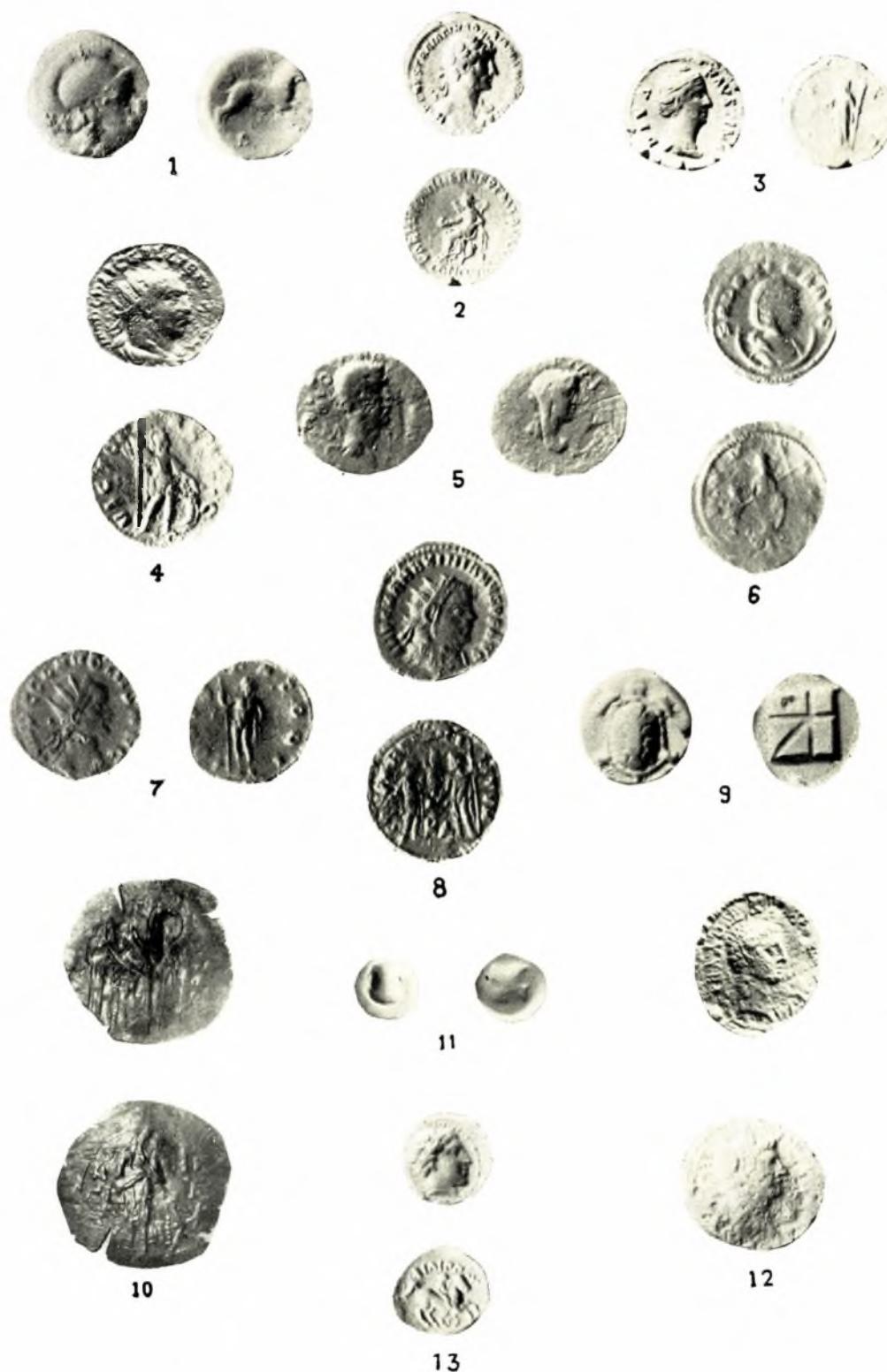
Β' Ἐπιγραφική Συλλογή.

Αἱ ἐργασίαι ἐπανεκθέσεως τῆς Ἐπιγραφικῆς Συλλογῆς συνεχίσθησαν καὶ κατά τὸ ἔτος 1964. Ἀπέβλεπον κυρίως εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς σειρᾶς τῶν μεγάλων ἐνεπιγράφων στηλῶν, ἐπὶ τῶν ὅποιων εἶναι ἀναγεγραμμένα τὰ ὀνόματα τῶν Ἀθηναίων ἐφῆβων κατὰ φυλάς, ὡς καὶ τὰ σχετικὰ ψηφίσματα, δι' ὧν ἀπενέμοντο τιμαὶ εἰς τὸν κοσμητήν καὶ τοὺς ἐφῆβους (II-I αἰών). Αἱ στήλαι αὐτοὶ, ἀνασυγκροτηθεῖσαι πλήρως, κατέλαβον δλόκληρον τὴν νότιον καὶ δυτικὴν πλευρὰν τοῦ μεγάλου ὑποστύλου διαδρόμου πρὸ τῶν αἰθουσῶν 3 καὶ 5 τοῦ κτηρίου τῆς Συλλογῆς. Ἡ ἐργασία αὗτη θὰ εἶναι τὸ θέμα ἀνακοινώσεώς μου εἰς τὸ προσεχὲς ἐν Cambridge Ἀγγλίας 5ον Διεθνὲς Συνέδριον Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς Ἐπιγραφικῆς. Διότι, δὲν πρόκειται μόνον διὰ τὴν μουσειακὴν ἐμφάνισιν τῶν στηλῶν τούτων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἐπ' αὐτῶν κειμένου. Ἡ ἐν E. M. 10341 στήλη λόγου χάριν, περιέχουσα ψηφίσματα καὶ ὀνόματα ἐφῆβων, χρονολογεῖται ἀπὸ τὰ ἔτη μετὰ τὴν ἀλωσιν τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ Σύλλα. Τὸ τιμῆμα τῆς, διπερ ἀφορᾷ εἰς τὰ ὀνόματα τῶν ἐφῆβων, εἰχεν ἀνάγκην ἐπιμελεστέρας ἐπεξεργασίας: διότι, ἔνεκα τῶν πολλῶν τεμαχίων, εἰς τὰ ὅποια ἦτο θρυμματισμένον τοῦτο, εἰχε διαταραχθῆ ἢ ἐπ' αὐτῶν συνέχεια τοῦ κειμένου. Νῦν ἀποκατεστάθη αὗτη κατά τὸ δυνατόν, συνεκολλήθησαν δὲ 15 νέα μικρὰ τεμάχια εἰπὶ τῆς στήλης, ὥστε ἐν τῇ προσεχῶς δημοσιευθησόμενῃ μελέτῃ μου ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι τὸ παρεχόμενον κείμενον νὰ εἶναι ἐν πολλοῖς διάφορον τοῦ ἐν IG II².

Ἐκ παραλλήλου ἐγένοντο συγκολλήσεις καὶ ἐπιγραφῶν ἄλλου περιεχομένου, ἀποκειμένου εἰς τεμάχια ἀνά τὰς αιθουσὰς τῆς Συλλογῆς. Ἄξιζει νὰ σημειωθῇ ἡ συγκρότησις εἰς ἐν σύνολον τῶν ὑπὸ ἀριθ. E. M. 6214, 6214 a, 6224, 6224 a, 6215, 6226 ἐνεπιγράφων ἐκ πάρου λίθου τεμαχίων, δων τὰ δλίγα γράμματα εἰχον δημοσιευθῆ παλαιότερον κεχωρισμένως ἐν IG I² 391, 465, 476. Τὰ τεμάχια ταῦτα προέρχονται ἀπὸ στήλην, ἐπὶ τῶν τριῶν πλευρῶν τῆς ὁποίας εἰχε σκαλισθῆ βουστροφῆδον γεγραμμένη ἐπιγραφή, ἀναφερομένη εἰς τὸ ἀγώνισμα δρόμου τῶν μεγάλων Παναθηναίων. Ἀναπαράστασιν τῆς στήλης ἐδημοσίευσεν ὁ A. Raubitschek ἐν Dedications ἀριθ. 327. Ἐπὶ τῇ βάσει ταῦτης ἔγινεν ἡ ἐπὶ τοῦ Πίν. 3 α - γ σύνδεσις τῶν τεμαχίων πρὸς ἄλληλα.

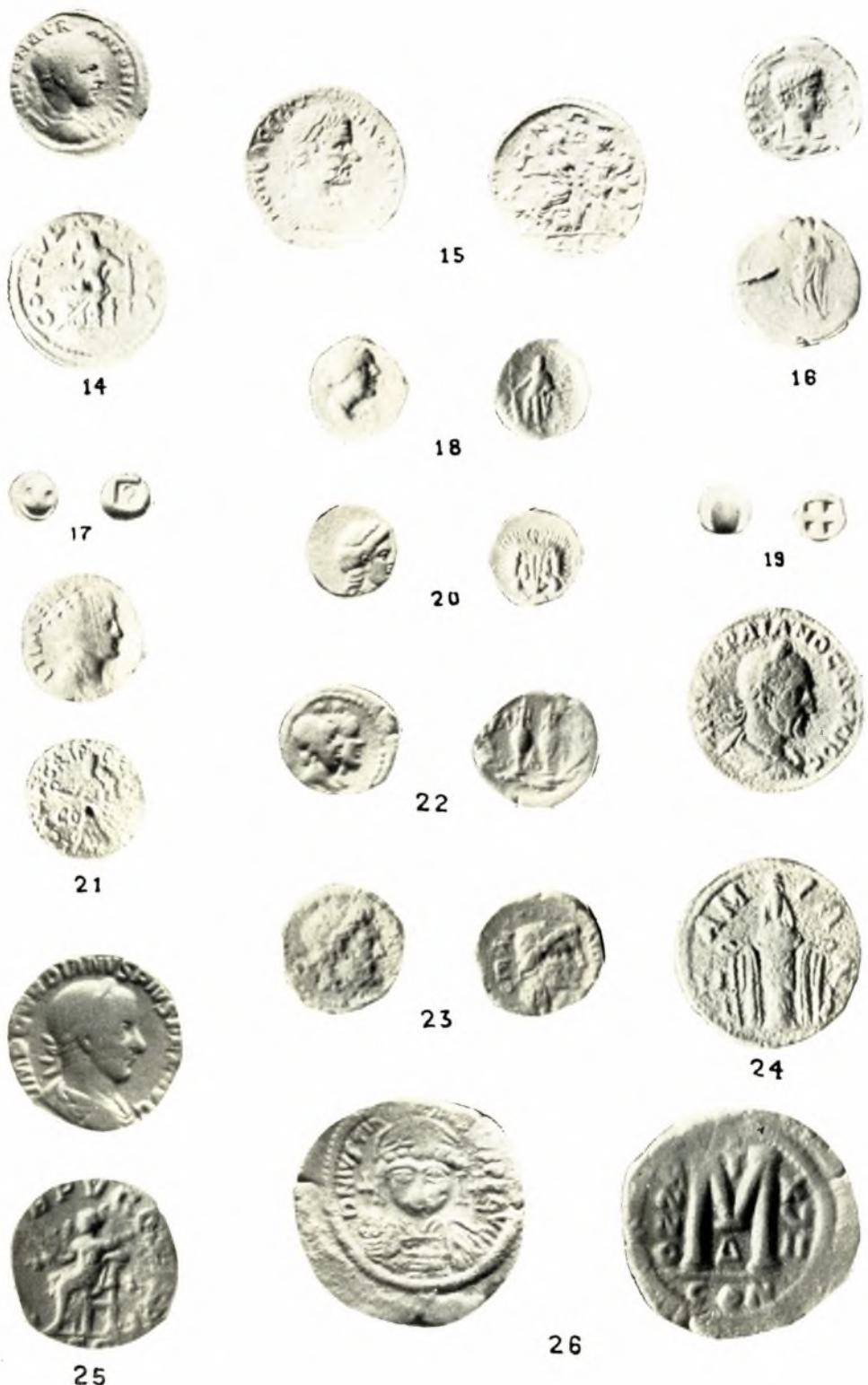
ΜΑΡΚΕΛΛΟΣ Θ. ΜΙΤΣΟΣ

*

Έθνικόν Αρχαιολογικόν Μουσείον. Νομισματική Συλλογή

ΜΑΝΤΩ ΚΑΡΑΜΕΣΙΝΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Εθνικόν Αρχαιολογικὸν Μουσεῖον. Νομισματικὴ Συλλογὴ

MANTΩ ΚΑΡΑΜΕΣΙΝΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ